

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านหนองปรุ หมู่ 4 ตำบลหนองจวบ
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวดวงนภา เห่งขุนทด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวดวงภา เห่งขุนทด : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

หมู่บ้านหนองปรู หมู่ 4 ตำบลหนองจะบก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อรชุน ไชยเสนาะ , 86 หน้า

ISBN.....

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหมู่บ้านหนองปรู ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2545

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปรูในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน เช่น ศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและแนวทางแก้ไข อีกทั้งศึกษาถึงความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองปรูว่าสามารถอุ้มชูตนเองได้หรือไม่ ซึ่งการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ว่าด้วยพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปรูได้ค้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า (ซิฟฟ์โมเดล) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งได้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองปรู ต.หนองจะบก ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งคณะกรรมการกองทุน รวมทั้งสิ้น 345 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตการสัมภาษณ์, แบบสอบถาม รวมทั้งการจัดเวทีประชุมชาวบ้าน แล้วทำการจดบันทึก ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 วิธี คือ วิเคราะห์โดยใช้สถิติกับข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เนื้อหาการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบ บร. 1-12 ซึ่งได้ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ดังนี้

ผลการประเมินผลโครงการปรากฏว่า กองทุนหมู่บ้านมีผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อมกับหมู่บ้านหนองปรู ซึ่งผลกระทบโดยตรง ได้แก่ ช่วยแก้ปัญหา บรรเทาความเดือดร้อนในการขาดเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งจะเป็นที่ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างโอกาสให้กับประชาชนในหมู่ ส่วนผลกระทบโดยอ้อม ได้แก่ โครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการที่หมู่บ้านต้องบริหารงานกันเอง ดังนั้นเพื่อความรับผิดชอบต่อเงิน 1 ล้านบาท สมาชิกในหมู่บ้านจึงมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนให้คงอยู่ตลอดไป เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเสริมวินัยการออมในรูปของหุ้นและเงินฝาก รวมทั้งช่วยให้แรงงานที่อพยพไปทำงานในต่างถิ่นได้กลับคืนสู่ท้องถิ่นเดิม

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา .2544....

ลายมือชื่อนักศึกษาดวงภา เห่งขุนทด.....

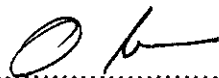
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ในเทศก์.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ
ของสำนักงานเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(ผศ.ดร.อรชุน ไชยเสนะ)

กรรมการสอบ

.....
(นายอานันท์)

กรรมการสอบ

.....
(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาการจัดการและ
ประเมินโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๕7 ต.ค. 2545

วันที่ เดือน.....พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาของบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายผู้ประเมินโครงการขอกราบขอบพระคุณกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานประเมินโครงการ อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ไชยเสนะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นายอาทิตย์ คุณศรีสุข อาจารย์นิเทศก์
- พัฒนาการชุมชน ตำบลหนองจะบก
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุน คณะกรรมการหมู่บ้าน

หนองปรู ที่ได้ให้ข้อมูลและขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านหนองปรู ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ประเมินโครงการขอมอบให้แก่รัฐบาลเจ้าของโครงการ หมู่บ้านกรณีศึกษา และผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นฐานข้อมูลระยะยาวในการบริหารฟื้นฟูประเทศ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในด้านข้อมูลของหมู่บ้านกรณีศึกษา ซึ่งเก็บข้อมูลและศึกษาจากการลงพื้นที่จริงของผู้ประเมินโครงการ

ผู้ประเมินโครงการ

น.ศ.ดวงนภา เทงขุนทด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 บริบทนวัตกรรมการเรียนการสอนและผลงานที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	4
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	5
3. หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
4. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพชีฟโมเดล	7
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	9
1. วิธีการประเมินโครงการ	9
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	14
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	16
5. วิธีการที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	18
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	20
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	20
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	27
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	31

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	32
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	33
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	34
1. สรุป	32
2. อภิปรายรายงานผล	35
3. ข้อเสนอแนะ	36
บรรณานุกรม	38
ภาคผนวก	39
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	40
ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองปรือ	61
ภาคผนวก ค แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ. 1)	68
ภาคผนวก ง แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ. 2)	70

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการ	13
ตารางที่ 2	การประเมิน Context Evaluation การประเมินสภาวะแวดล้อม หรือการประเมินบริบท	14
ตารางที่ 3	การประเมิน Input Evaluation (การประเมินปัจจัยเบื้องต้น หรือปัจจัยนำเข้า)	16
ตารางที่ 4	การประเมิน Process Evaluation (การประเมินกระบวนการ)	18
ตารางที่ 5	การประเมิน Product Evaluation (การประเมินผลผลิต)	21

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ชนบทของไทยซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ได้สร้างวิกฤตให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศในลักษณะของการล้มละลายทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้สถาบันครอบครัวล่มสลายทำให้ครอบครัวแตกแยกกันไป เช่น ไปรับจ้างเป็นกรรมกร เป็นคนใช้ ไปทำงานที่ต่างประเทศ ไปเป็นโสเภณี ความล้มละลายทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบท และความล้มละลายของสถาบันครอบครัวย่อมทำลายชีวิตชุมชนลง เพราะผู้คนเคลื่อนย้ายเอาตัวรอด ชีวิตในเมืองเป็นชีวิตที่ปราศจากชีวิตแบบชุมชน เป็นชีวิตเดี่ยวดายของแต่ละครอบครัว เป็นชีวิตที่ทอดทิ้งคนแก่ เด็ก คนป่วย เป็นสาเหตุให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศน์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544.) ความล้มเหลวของการพัฒนาได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวชนบท เนื่องจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นเอง รัฐบาลจึงได้คิดหาแนวทางการแก้ไข โดยได้จัดทำโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้ยั่งยืน นอกจากนี้ยังเป็นการจูงจูงประกายให้ชาวบ้านในหมู่บ้านหลายแห่งที่เคยวิ่งตามทิศทางเศรษฐกิจแบบผลิตเพื่อขาย ให้เริ่มหันมามองสภาพความเป็นจริง รู้จักประมาณตนเองและทวนนึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนรุ่นพ่อ แล้วเริ่มต้นสร้างฐานการผลิตของตัวเองภายในหมู่บ้าน รวมถึงการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในรูปแบบของประชาคม

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร แกล้งต่อรัฐบาลถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า “การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว” จากนั้นมากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงได้เกิดขึ้นตามนโยบาย โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่ง เงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน (นสพ.มติชนรายวัน, 2545)

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ หมู่บ้านหนองปรูม.4 ตำบลหนองจะบก ก็เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่รัฐบาลได้จัดสรรเงิน 1 ล้านบาทลงมาสู่หมู่บ้านเช่นกัน ซึ่งได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองปรูเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 ได้รับโอนเงินเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2544 มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 305 คน ได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 10 เดือนโดยประมาณ ซึ่งมีปัญหาในการดำเนินงานพอสมควร มีแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

ต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเห็นจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งในแง่บวกและแง่ลบแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ทัศนคติของบุคคล

เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น จึงได้เขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของสารนิพนธ์ขึ้นมา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทุก ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านที่นักศึกษาไปประจำอยู่หรือผู้ที่สนใจศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตลอดจนตัวนักศึกษาเอง เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน เช่น การดำเนินงาน ปัญหา แนวทางการแก้ไข และข้อเสนอแนะ ตลอดจนเพื่อรายงานผลการประเมินโครงการของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู หมู่.4 ตำบลหนองจะบก ในภาพรวมให้ทราบทั่วกัน

2. เพื่อศึกษาสภาพ สถานการณ์ สถานะเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ม.4 ตำบลหนองจะบก และข้อมูลต่าง ๆ ที่ขาดหายไป จะได้นำมาใช้เพื่อการวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. เพื่อศึกษาถึงศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ตำบลหนองจะบก ว่ามีมากน้อยเพียงใด และได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านว่าสามารถอยู่รอดและครอบครัวได้หรือไม่

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สังคมศาสตร์ หมายถึง เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์หรือปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ค้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า (ซิพพ์โมเดล)

สตีฟเฟิลบีมได้เสนอรูปแบบเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ ซึ่งเป็นรู้จักกันทั่วไป ชื่อ ซิพพ์โมเดล (CIPP Model) คำว่า ซิพพ์มาจากอักษรย่อของคำ 4 คำ คือ

C	=	Context	คือ	บริบท
I	=	Input	คือ	ปัจจัยเบื้องต้น
P	=	Process	คือ	กระบวนการ
P	=	Product	คือ	ผลผลิต

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการศึกษาวิเคราะห์และศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารเผยแพร่เอกสารการท่องเที่ยว หนังสือพิมพ์และบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน รายงานการวิจัย สถิติ รายงานประจำปี แผนที่ภูมิประเทศ ภาพถ่ายต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดประเด็นในการประเมินโครงการ และศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 วางแผนและออกแบบในการประเมินโครงการ

ขั้นที่ 4 สร้างและพัฒนาตัวชี้วัดในการเก็บข้อมูล รวมทั้งการใช้ชีพโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูล จากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น แบบสอบถาม จากบางส่วนของแบบบร. ต่าง ๆ นอกจากนั้นยังเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เป็นวิธีการที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ของชุมชนในด้านสภาวะธรรมชาติ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามที่รวบรวมไปแล้วก่อนหน้านี้

ขั้นที่ 6 ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลและเลือกสถิติที่จะให้กับข้อมูลในขั้นที่ 5

ขั้นที่ 7 นำเสนอผลการประเมินโครงการในรูปของ “สารนิพนธ์”

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบถึงสถานภาพ สถานการณ์ สภาวะเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้านหนองปรุ ม.4 ตำบลหนองชะบะก และข้อมูลต่าง ๆ ที่ขาดหายไปจะได้ถูกนำมาใช้เพื่อการวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ได้ทราบถึงศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย ตัวบ่งชี้ ความเข้มแข็งของการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นปัญหาและอุปสรรครวมทั้งที่เป็นตัวสนับสนุนในการประเมินโครงการ

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหลักการสำคัญดังนี้

1. รัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมรายได้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน
2. เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านไม่ได้เป็นเงินที่ให้เปล่า แต่เป็นเงินที่ให้แก่หมู่บ้านและชุมชนในลักษณะของ เงินทุนหมุนเวียน
3. กองทุนหมู่บ้านมีลักษณะเป็นเงินทุนของหมู่บ้าน เมื่อสมาชิกผู้กู้เงินไปเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ แล้วจะต้องคืนเงินที่กู้ไปให้แก่กองทุน
4. แนวทางและหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน คือ ให้ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยภาคราชการ จะมีหน้าที่เป็นเพียงผู้วางกรอบ นโยบาย หลักเกณฑ์สำคัญ รวมทั้งให้คำปรึกษาและคำแนะนำทางวิชาการเท่านั้น
5. กองทุนหมู่บ้านตั้งขึ้นโดยพิจารณากิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการผลิตในชุมชน

1.2 วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพ แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 9 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป ว่าด้วยความหมายของคำต่าง ๆ เช่น กองทุน คณะกรรมการ สมาชิก เป็นต้น

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

หมวดที่ 4 คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามระดับจังหวัด

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าด้วย คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ และการดำรงตำแหน่ง

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน ว่าด้วย เงินของกองทุนมาจาก คุณสมบัติหน้าที่ของสมาชิกกองทุน

หมวดที่ 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าด้วยหลักการในการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ ว่าด้วยการจัดทำบัญชีและงบรายงานต่าง ๆ ประจำปี

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก)

2.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู่ ม.4 ต.หนองจะบก อ.เมือง จ. นครราชสีมา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ สนองนโยบายของรัฐบาล และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยแก้ปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนในการขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการประกอบอาชีพและเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน
2. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

3. เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้วยโอกาสในหมู่บ้าน ซึ่งจะระบุระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ไว้ดังนี้

ระเบียบหมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป กล่าวถึง ที่ตั้งกองทุน

ระเบียบหมวดที่ 2 สมาชิก กล่าวถึง คุณสมบัติ สิทธิหน้าที่ของสมาชิก

ระเบียบหมวดที่ 3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กล่าวถึง คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ และการดำรงตำแหน่ง

ระเบียบหมวดที่ 4 เงินกองทุนหมู่บ้าน กล่าวถึง เงินกองทุนประกอบด้วย

ระเบียบหมวดที่ 5 การกู้ยืมเงินกองทุน กล่าวถึง หลักเกณฑ์ในการกู้ ระยะเวลาในการชำระคืน

ระเบียบหมวดที่ 6 การทำสัญญา กล่าวถึง เงื่อนไขที่กองทุนแห่งชาติกำหนดในการทำสัญญา

ระเบียบหมวดที่ 7 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี กล่าวถึงการจัดสรรกำไรให้แก่ส่วนใดบ้าง

ระเบียบหมวดที่ 8 การประชุมสมาชิก กล่าวถึง การประชุมใหญ่สามัญประจำปี การประชุมวิสามัญ

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ข)

3. หลักการและแนวปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบคิดตามสังกัดการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านลำดับที่ 200 หมู่บ้านหนองปรู หมู่ 4 ตำบลหนองจะบก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมียุทธวิธีสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ปฏิบัติได้ถูกต้องตรงตามกฎหมาย

1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู เป็นไปตามมติที่ประชุม ปฏิบัติได้ถูกต้องตรงตามกฎหมาย

1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน ปฏิบัติหลังประกาศคณะกรรมการ

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 18 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ผลปรากฏว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนทุกคน

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก)

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สรุปผลการประเมินความพร้อม

กองทุนหมู่บ้าน ลำดับที่ 200 บ้านหนองปรุ หมู่ที่ 4 ตำบลหนองจะบก อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านหนองปรุ

หมู่บ้านหนองปรุมีจำนวนประชากรในหมู่บ้านทั้งหมด 2,310 คน จำนวนครัวเรือน 540 ครัวเรือน อาชีพส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ เช่น ค้าขาย เกษตรกรรม รับจ้าง รับราชการ อื่น ๆ ส่วนด้านผลผลิตด้านการเกษตรกรรมประกอบด้วย การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว หมู ไก่พันธุ์ ทำไร่มันสำปะหลัง สวนมะม่วง ในด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงงานแกะสลักหิน โรงงานข้างเขียบุ้ง

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปรุ

จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวน 409 ครัวเรือน การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำโดย เลือกตั้งขอมติในที่ประชุม โดยให้หัวหน้าแต่ละคุ้ม เข้าร่วมประชุมและเสนอตัวแทนเพื่อขอมติในที่ประชุม โดยแบ่งสัดส่วนเป็น ชาย 8 หญิง 7 รวม 15 คน ในวันที่ 18 สิงหาคม 2544 ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน ที่ปรึกษา 5 คน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนหนองปรุ ที่คัดเลือกมามีคุณสมบัติ เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปรุทุกคน

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านหนองปรุ

1. มีระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหนองปรุ และข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ, การรับ-จ่ายเงิน, การกู้ยืมเงิน, การจัดทำบัญชีกองทุนแล้ว
2. วิธีกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น

4. ทูนในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

1. ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านหนองปรุมีสมาชิกทั้งหมด 305 คน
2. เงินที่สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านหนองปรุ มีจำนวน 25,470 บาท เปิดบัญชีแล้ว เลขที่บัญชี 06-4311-20-058532-2 สาขาสุรนารี

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองปรุ

1. วิธีในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
 - รับสมาชิกเพื่อเพิ่มหุ้นในกองทุน
 - ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก โดยจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน
 - ให้สวัสดิการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การให้ทุนในการศึกษาแก่นักเรียน
2. วิธีในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

- ชำระเงินกู้เป็นรายเดือน เพื่อนำดอกผลมาให้บริการแก่สมาชิกต่อไป
 - เมื่อสมาชิกชำระครบตามกำหนด ก็จะพิจารณาการกู้ยืมสมาชิกรายต่อไป
3. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- มีผู้ค้ำประกัน อย่างน้อย 2 คน
 - ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันตามวงเงิน
4. รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องใด
- เพิ่มพูนความรู้ให้แก่คณะกรรมการกองทุนให้เข้าใจหลักในการดำเนินงานมากกว่านี้ และที่สำคัญคือเรื่องการจัดทำบัญชีกองทุน งบรายงานต่าง ๆ เมื่อสิ้นงวดบัญชี
 - เพิ่มพูนความรู้ให้แก่ชุมชนตามสาขาอาชีพ

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ง)

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว
3. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
4. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่สัญญา
5. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด
6. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืน

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก)

4. หลักการประเมินโครงการ แบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model)

มีผู้ได้กล่าวถึงรูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดลไว้มากมาย ซึ่งพอจะกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินซิฟฟ์โมเดล (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, 2543) กล่าวไว้ดังนี้

1.1 (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ หรือนงานนั้น เช่น ความจำเป็นหรือความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นต้น

1.2 (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัย ที่ใช้ในการดำเนินงานว่ามีความพร้อมเพียงพอ มาก น้อย เท่าใด

1.3 (Process Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของโครงการ พิจารณาทั้งความจำเป็นของวิธีการและปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น

1.4 (Product Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทั้งในด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมและผลกระทบของโครงการ

2. รูปแบบการประเมินซิฟฟ์โมเดลของนิตา ชูโต ได้สรุปในหนังสือ “การประเมินโครงการ” (นิตา ชูโต, 2527) ดังนี้ CIPP Model (Context , Input , Process , Product) ซึ่งเน้นว่าการประเมิน ขบวนการต่อเนื่องในการหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ เพื่อหาจากเรื่องที่เป็นประโยชน์ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

3. รูปแบบการประเมินซิฟฟ์โมเดล ของจำเนียร สุขหลายและคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล” ในหนังสือ รวบรวมความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544) ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารนิเทศเพื่อการตัดสินใจ

3.2 ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกันต้องออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน จึงควรใช้รูปแบบในการประเมินที่มีประสิทธิภาพ

3.3 เพื่อให้การได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจการออกแบบการประเมิน จึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย

4. รูปแบบการประเมินซิฟฟ์โมเดล ของ Stufflebeam's CIPP Model กล่าวว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำมาเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือก ในการตัดสินใจ โดยมีแนวพื้นฐาน คือ

4.1 ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

4.2 ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำไปเสนอผู้บริหาร

5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เป็นความพยายามอย่างยิ่งของรัฐบาลที่จะคืนความสุขให้แก่ประชาชนในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งรัฐบาลได้เห็นถึงความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านจนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งบ้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

ส่วนการจะให้เงินกองทุนเกิดการหมุนเวียนเกิดประสิทธิภาพได้ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงสนับสนุนให้เกิดโครงการการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต 74,881 คน เพื่อศึกษาหลักสูตรการบริหารจัดการโครงการ โดยศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสถาบันราชภัฏ 41 แห่ง และมหาวิทยาลัย 13 แห่ง ร่วมดำเนินการ ขณะนี้การดำเนินงานเริ่มมีระยะหนึ่ง ปัญหา ผลสำเร็จ ความเข้าใจหลายอย่างผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและจะเกิดต่อเนื่องในอนาคตนั้น หากแจ้งแถลงผลและเล่าสู่กันฟัง จะก่อให้เกิดการเชื่อมต่อทางความคิด (สารประชาสัมพันธ์, 2545)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ ทฤษฎีระบบ (System theory) หรือวิธีระบบ (System approach) คำว่าทฤษฎีระบบและวิธีระบบอาจจะเรียกแทนกันได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับระบบต่าง ๆ ทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษา ระบบหลักสูตร และ ระบบสังคม ฯลฯ

ทฤษฎี (Theory) หมายถึง ข้อความซึ่งตอบคำถามในสิ่งที่บังเกิดขึ้นว่าเป็นเพราะเหตุใด ข้อความที่จะเป็นทฤษฎีได้นั้น จะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ 1. แนวความคิด 2. ต้องแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วย

ระบบ (Systems) หมายถึง วิธีการทั้งหมดที่ออกแบบมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีระบบ (system approach) ในอันที่จะแก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงการทำงานที่ประสานกันขององค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ คือ ชิฟฟ์โมเดลของ (Daniel Stufflebeam) ตามกรอบทฤษฎีนี้ได้เสนอไว้ใน บทที่ 1,2 ซึ่งจะมีรูปแบบการประเมินดังนี้

รูปแบบการประเมินของ CIPP MODEL

รูปแบบการประเมินนี้ เป็นผลของการประเมินโครงการจัดการศึกษา โดยการนำของ แดเนียล สตัฟเฟิลบีม (Daniel Stufflebeam) ซึ่งบางครั้งรูปแบบการประเมินนี้ก็เรียกตามชื่อของ สตัฟเฟิลบีมว่า (Stufflebeam Model) และบางครั้งก็เรียกย่อ ๆ ว่า ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งรูปแบบของการประเมินจะแบ่งได้ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมและความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การประเมินสภาวะแวดล้อมจะเริ่มที่การศึกษาลักษณะทั่วไปของหลักสูตรและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับสภาพที่ควรจะเป็น เพื่อนำไปสู่เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องกำหนดนโยบาย

วิธีการ อาจใช้การวิเคราะห์ระบบ การวิเคราะห์งาน การสำรวจ การวิเคราะห์เอกสาร การวินิจฉัยจากการสอบ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินงานหรือปัจจัยที่เป็นตัวทำให้เกิดวิธีการที่จะนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

วิธีการ ศึกษาแหล่งทรัพยากรทั้งหลายตลอดจนถึงทรัพยากรบุคคลวิธีดำเนินการเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความประหยัดในการดำเนินงานโดยวิธีการไปดูการทดลองการดำเนินงาน

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเรื่องราวหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นการปฏิบัติงาน

วิธีการ เก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอในขณะที่ดำเนินการเพื่ออธิบายขั้นตอนของการปฏิบัติที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติและผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติตามการดำเนินงาน

วิธีการ พิจารณาข้อมูลของผลจากการดำเนินงาน โดยการรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบและสังเกตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

หลังจากการประเมินทั้ง 4 ด้านแล้ว จะทำให้เกิดขั้นตอนที่จะต้องตัดสินใจอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับวางแผน เพื่อดำเนินการหรือตั้งจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นผลที่คาดหวัง
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวิธีการที่คาดหวัง
3. การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อใช้ประโยชน์ในการควบคุมหรือปรับปรุงวิธีการซึ่งเป็นวิธีการที่เกิดขึ้นจริง ๆ
4. ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการตัดสินใจอันเป็นผลมาจากการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ

กรอบความคิดในการประเมินผลของ สดฟ้เพิลบีม สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ของการประเมินและการตัดสินใจได้ดังตาราง

	ความคาดหวัง (Intended)	ความเป็นจริง (Actual)
เป้าหมาย	1. การตัดสินใจในการวางแผนหรือตั้งจุดมุ่งหมาย (ประเมินเบื้องต้น) ↓	4. การตัดสินใจในผลสำเร็จของโครงการ (ประเมินผลผลิต) ↑
วิธีการ	2. การตัดสินใจ ในการออกแบบดำเนินการ หรือ โครงการ (ประเมินปัจจัยป้อนเข้า) ↓	3. การตัดสินใจในการใช้วิธีดำเนินการ (ประเมินกระบวนการ) ↑

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรณีศึกษาการประเมินโครงการในหมู่บ้านหนองปรู ต.หนองจะบก ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองปรูและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองปรู

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยคำนวณจากจำนวนของประชากรทั้งหมด โดยนำมาหนึ่งในสามของจำนวนทั้งหมด

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการ

รายการ	จำนวน
1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู	15
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ที่กู้เงิน	91
3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ที่ไม่กู้เงิน	144
4. ประชากรในหมู่บ้านหนองปรู ที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุน	95
รวม	345

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น ๆ ซึ่งลักษณะของตัวชี้วัด จะมีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ตัวแปร หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้ ความจริงและคำตอบ เพื่อตอบปัญหาในการศึกษานั้น ๆ

จากการประเมินในครั้งนี้ ได้กำหนดตัวชี้วัดและตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การประเมิน Context Evaluation การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท
ดังนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหนและเหตุใดจึงอพยพมา สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม (หลัก,รอง) คืออะไร อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้ว และอาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณูปโภค	ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 ศึกษาจากเอกสาร
2. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนพื้นที่ที่ทำเกษตร จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรม โรงเรียน สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย ในหมู่บ้าน โรคที่เจ็บป่วย	ผู้นำชุมชน สถานีอนามัยตำบลหนองจะบก โรงเรียนหนองจะบก เกษตรตำบล หมู่บ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 สังเกต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
3. วัฒนธรรม ประเพณี	1. จำนวนวัด/โบสถ์/ มัสยิด 2. จำนวนพระ/เณร 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อด้านต่าง ๆ	3. ผู้นำชุมชน 4. ผู้อาวุโส 5. ชาวบ้าน	4. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 5. ศึกษาจากเอกสาร 6. สังเกต
4. โครงสร้าง พื้นฐานและ ทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพ ของโครงสร้างพื้น ฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอ กระจายข่าว ศาลา ประชาคม ไปรษณีย์ 2. จำนวนและสภาพ ทรัพยากร เช่น ป่า ไม้ แหล่งน้ำ แร่ ฯลฯ	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สังเกต
5. โครงการ พัฒนาที่ผ่าน มา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาค เอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้าน ทำขึ้นเอง	1. ผู้นำชุมชน 2. ข้อมูลที่บันทึกไว้ 3. องค์กรบริหารส่วน ตำบลหนองจะบก	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
6. ความเข้มแข็ง ของชุมชน	1. ความสามัคคี, ซื่อ สัตย์ 2. การช่วยเหลือกัน , ยก ย่องคนทำความดี 3. โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม 4. การรวมกลุ่ม, ผู้นำที่มี คุณธรรมยุติธรรม 5. การแก้ปัญหาชุมชน	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูล ดิบจากการสัมภาษณ์ 31 ครัวเรือน)

ตารางที่ 3 Input Evaluation (การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า) มีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. นโยบาย ระเบียบ แนว ทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของ ระเบียบกองทุน	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
2. การประชา สัมพันธ์ (ที่ตั้ง, ข่าวสารแบบ ไหน ใช้สื่อ แบบใด)	1. ช่วงเวลาที่ต้องการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชา สัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน 5. เอกสารประชา- สัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
3. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง และ การพ้นจากตำแหน่ง	1. คณะกรรมการการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
4. การเตรียม ความพร้อม การสร้าง ความรู้ ความเข้าใจแก่ คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชาว บ้าน	1. วิธีการในการเตรียม ความพร้อม 2. หน่วยงาน/องค์กร ที่ ทำหน้าที่ในการ เตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 3, 9 (จากข้อมูล ดิบ 30 ครั้วเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
5. เงินกองทุน 1 ล้านบาท ระดับรายบุคคล	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	3. สัมภาษณ์
6. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11
7. วัตถุประสงค์ของการกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11
8. ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 4 Process Evaluation (การประเมินกระบวนการ) มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
2. การทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	กระบวนการในการจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ ปัญหาอุปสรรค	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พัฒนากรชุมชนตำบลหนองจะบก	สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร
3. ระบบบัญชีกองทุน	จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้ ผู้จัดทำ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีของทุน	สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร
4. การรับสมัคร	ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล คุณสมบัติและขั้นตอนการรับสมัคร	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากเอกสาร
5. การหมดสภาพของสมาชิก	การหมดสภาพสมาชิกและเหตุผล	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบบร.4

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
4. ขั้นตอนการขอ กู้เงิน	เอกสารประกอบในการกู้ ปัญหาอุปสรรค	ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากเอกสาร
5. การคัดเลือก ผู้กู้	หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล วิธีการคัดเลือกและเหตุผล ปัญหาอุปสรรค	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร
6. การรับชำระ หนี้	ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ ปัญหาอุปสรรค	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร
7. การแนะนำวิธี ทำธุรกิจ	ผู้แนะนำ ประเด็น, วิธี ในการแนะนำ	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	สัมภาษณ์
8. การตรวจสอบ การใช้จ่าย เงินกู้	ผู้ที่ทำการตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบ ปัญหาอุปสรรค	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาจากเอกสาร
9. การจัดสรรผล ประโยชน์	สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล			
10. การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
11. การทำบัญชีใช้	1. การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 5 Product Evaluation (การประเมินผลผลิต) มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1. จำนวนสมาชิก กองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มี การเพิ่มขึ้น/ลดลง 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น ลดลง	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
2. จำนวนผู้ได้ เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการ อนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติ ให้กู้ต่อจำนวน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทั้งหมด	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
3. ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ และยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติให้กู้ทั้งหมด	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
4. จำนวนผู้ชำระ คืนตาม กำหนด	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืน ตามกำหนด 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระ คืนตามกำหนด	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
5. ยอดเงินที่มี การชำระคืน	1. ยอดเงินที่มีมาชำระคืน 31 กค. 45 จำแนกเป็นเงิน ต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
6. การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
7. ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคิดต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคิดต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
8. ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี, ซื่อสัตย์ 2. การช่วยเหลือกัน, ยกย่องคนทำความดี 3. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 4. การรวมกลุ่ม, ผู้นำที่มีคุณธรรมยุติธรรม 5. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 6. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของชาวบ้าน	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 2, 7 (จากข้อมูลดิบ 30 ครั้วเรือน) 2. สังเกต
ระดับรายบุคคล 9. ผลที่ได้รับจากวัตถุประสงค์ของการกู้			

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
9.1 ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	2. สัมภาษณ์ 3. สังเกต
9.2 ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพการยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้รวบรวมข้อมูล ที่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้นจะต้องมีการเลือกเครื่องมือที่มีลักษณะเหมาะสมที่สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งในการประเมินครั้งนี้สามารถจำแนกเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสังเกต

เป็นเครื่องมือที่นำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการในสถานการณ์จริง และได้ข้อมูลที่ชัดเจนเพราะผู้ถูกสังเกตไม่ทราบว่ากำลังถูกสังเกตอยู่ ตลอดจนได้ข้อมูลบางประเด็นที่ไม่ได้จากการสอบถาม เช่น การเข้าไปในหมู่บ้าน ก็จะสังเกตสิ่งรอบ ๆ หรือสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านหนองปรุ ต.หนองจะบก ว่ามีอะไรบ้าง ผู้คนมีลักษณะหรือพฤติกรรมอย่างไร อะไรทำให้เป็นเช่นนั้น เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือที่รวบรวมข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะ ได้ข้อมูลครอบคลุม ถูกต้องชัดเจน การใช้ข้อมูลชนิดนี้จะต้องใช้เวลามาก เพราะต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลแต่ละคนค่อนข้างนาน แต่เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด การใช้เครื่องมือชนิดนี้ในการประเมินครั้งนี้ ของหมู่บ้านหนองปรุ ต.หนองจะบก จะใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ทั้งปลายปิดและปลายเปิด เป็นต้น

3. การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม

เป็นเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ประเมินโครงการ จะมีส่วนร่วมในการสำรวจนั้นด้วย ซึ่งข้อมูลที่ได้ เช่น การจัดทำเวทีประชาคมชาวบ้าน ในส่วนนี้ผู้ประเมินโครงการอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วม โดยการทำหน้าที่พิธีกร หรือเปิดประเด็นให้ชาวบ้านอภิปรายถึงข้อดี ข้อเสีย การแก้ไข ตลอดจนข้อเสนอแนะ ในเรื่องนั้น ๆ ที่ทำการประชาคม

4. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน

เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้ประเมินจะได้ทราบข้อเท็จจริง ที่ชาวบ้านต้องการ หรือ ไม่ต้องการจริง ๆ ซึ่งข้อมูลชนิดนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกต

กระทำโดยการเข้าไปสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายของการประเมินโครงการในหมู่บ้านหนองปรู ค. หนองจะบก โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว ซึ่งจะมีเครื่องมือที่สำคัญในการติดตาม คือ หู ตา จมูก แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ โดยการจดบันทึก

2. การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

จะกระทำโดยการสัมภาษณ์ในรูปของการสนทนา แต่มีจุดหมายในการสนทนาตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และต้องเป็นผู้ฟังมากกว่าผู้พูด เครื่องมือในการสัมภาษณ์ คือ แบบรายงาน (บร. 1-12) ส่วนแบบสอบถาม ก็จะทำให้การสุ่มตัวอย่าง แล้วก็แจกให้กลุ่มเป้าหมายกรอรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งปลายปิด เช่น ใช่ ไม่ใช่ มาก น้อย และปลายเปิด เช่น อย่างไร ทำไม เหตุใด และจดบันทึก

3. การสำรวจแบบมีส่วนร่วม

รวบรวมข้อมูลโดย เข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายในการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดเวทีประชาคมชาวบ้าน การประชุมรายเดือนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ตำบลหนองจะบก แล้วดำเนินการจดบันทึกเก็บข้อมูล โดยที่กลุ่มเป้าหมายรับทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน

ทำการรวบรวมข้อมูล ในทำนองเดียวกันกับการสำรวจแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เวทีประชาคมชาวบ้าน ก็จะให้กลุ่มเป้าหมายมาแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกระตุ้นจากคำถามของผู้ประเมิน โดยมีการบันทึกความคิดเห็น และปฏิกิริยาของกลุ่มเป้าหมายระหว่างการแสดงความคิดเห็น เพื่อจะนำไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการในครั้งนี้ จะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ได้แก่ การคำนวณค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม แบบรายงาน (บร. 1-12) การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ตำบลหนองจะบก ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละข้อ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

ซึ่งในแต่ละตอนมีการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหนองปรู ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

แม้ว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในปี 2544 จะมีแนวโน้มที่ลดลงจากในปี 2543 แต่ระดับของการปรับลดก็ยังคงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ โดยหากการส่งออกขยายตัวได้ไม่ต่ำกว่า 10 % และหากการดำเนินการของรัฐบาลชุดใหม่ นำมาสู่ความเชื่อมั่นแล้ว เศรษฐกิจไทยก็คงจะขยายตัวได้ในอัตราราว 4.2 % ลดลงไม่มากนักจากในปี 2543 นี้ แต่ในทางตรงข้าม หากการส่งออกขยายตัวต่ำกว่า 10 % ในขณะที่รัฐบาลประสบกับปัญหาเสถียรภาพทางการเมือง หรือขาดการยอมรับตัวบุคคลในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ เนื่องจากความต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดเก่าหรือการพลิกผันของนโยบายของรัฐบาลชุดใหม่ อาจส่งผลกระทบต่อสถานะความเชื่อมั่นและวิกฤติความเชื่อมั่นก็คงจะมาเยือน ซึ่งอาจจะส่งผลให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ลดลง ไปต่ำกว่า 4 % ได้

อย่างไรก็ดีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของไทยจะมากหรือน้อย ก็ขึ้นอยู่กับรัฐบาลเองว่าจะปรับแผนกลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจอย่างไร ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่โลกได้เปิดเสรีทางการค้าเชื่อมต่อกันแบบไร้พรมแดน โดยจะใช้นโยบายการเงินหรือการคลัง เพื่อที่จะดึงดูดการลงทุนจากในและนอกประเทศเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจไทยให้สะพัดขึ้นอีกครั้ง

1.1 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

เนื่องจากหมู่บ้านหนองปรู ปรากฏหลักฐานมาเป็นเวลา 50 กว่าปีโดยประมาณ เริ่มก่อตั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2493 ก่อนบรรพบุรุษมาตั้งถิ่นฐานนั้น ในพื้นที่บ้านหนองปรูมีสภาพทางภูมิศาสตร์

เช่น สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อาทิ ป่าไม้ สัตว์ป่า ฯลฯ ก็จะมีสภาพสมบูรณ์ มีระบบนิเวศน์ที่สมดุล และที่เด่นชัดจะมีต้นปรุเอยะ พอมีผู้คนเริ่มย้ายเข้ามาอยู่เอยะเข้า สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ก็เริ่มลดน้อยลง เนื่องมาจากการถางป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน การประกอบอาชีพ ฯลฯ สิ่งที่เคยเพียงพอกก็เปลี่ยนเป็นต้องแย่งชิงกัน ซึ่งต้นปรุก็หายไปหมดเช่นกัน จนกระทั่งปัจจุบันเหลือเพียงต้นสุดท้ายที่ทำหมู่บ้านบรรพบุรุษของหมู่บ้านจึงได้ตั้งชื่อเป็นสัญลักษณ์ อนุสรณ์ ว่าหมู่บ้านหนองปรุ

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันหมู่บ้านหนองปรุตั้งอยู่ใน หมู่ 4 ต.หนองจะบก อ.เมือง จ.นครราชสีมา (ตรงข้ามค่ายสุรธรรมพิทักษ์) ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา 10 กิโลเมตรโดยประมาณ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลปรุใหญ่ ทิศใต้ ติดกับ หมู่บ้านถนนหัก ทิศตะวันออก ติดกับ ค่ายสุรธรรมพิทักษ์ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลสุรนารี (มหาวิทยาลัย มทส.) ในหมู่บ้านหนองปรุมีผู้คนอาศัยอยู่อย่างมากมาย เนื่องจากมีผู้ที่อพยพมาอยู่ในบ้านหนองปรูมาจากหลายที่ ส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างจังหวัดในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งผู้คนที่ย้ายมาก็จะย้ายหนีความแห้งแล้งและมา แสวงโชค เพื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า จึงทำให้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเขต พื้นที่หมู่บ้านหนองปรุมีอาณาเขตกว้างขวาง บ้านเรือนจึงกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ และในเขตชุมชนของหมู่บ้านหนองปรุเองก็มีการอาศัย ปลูกสร้างบ้านเรือน อยู่กันอย่างแออัด จึงทำให้ชุมชนขยายตัวออกไปค่อนข้างเป็นพื้นที่กว้าง เพื่อรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านหนองปรุ มีเศรษฐกิจที่สามารถพอเลี้ยงตนเองและครอบครัวพอประมาณ ไม่ถือว่าดีนัก เนื่องจากในหมู่บ้านหนองปรุ ชาวบ้านจะมีอาชีพทำไร่-ทำสวน เป็นส่วนใหญ่ เมื่อหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะมีแม่บ้าน-พ่อบ้าน ในหลาย ๆ ครอบครัวว่างงาน ซึ่งจะไม่ทำอะไรทำเลยในช่วงนี้ ทำให้ครอบครัวต่าง ๆ ในหมู่บ้านขาดรายได้ในส่วนนี้ไป จึงไม่มีเงินมาใช้จ่ายใช้สอยได้สะดวกมากนักเหมือนในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจชุมชนในหมู่บ้านขาดกำลังซื้อไป เพราะอุปสงค์ลดลง เนื่องจากรายได้ลดลง จึงทำให้ในหมู่บ้านไม่มีเงินหมุนเวียน หรือเป็นภาวะการขาดสภาพคล่องของเศรษฐกิจชุมชน แต่สิ่งที่ชาวบ้านอยากได้ในอนาคตคือ การเป็นพ่อค้า แม่ค้าที่กำลังมาซื้อ การขายมาก ๆ เพื่อเศรษฐกิจของชุมชนจะได้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมประเพณีในหมู่บ้านหนองปรุ ปัจจุบันก็จะเหมือนกับหมู่บ้านอื่นทั่ว ๆ ไป คือวัฒนธรรมเก่า ๆ ในอดีตก็ได้หายไปเกือบหมด แต่ประเพณีดั้งเดิมก็ยังมีอยู่ เช่น งานบุญกลางบ้าน งานสงกรานต์ งานวัดประจำปี ทอดผ้าป่ากลางบ้าน เป็นต้น ส่วนเด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านก็รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาเอยะ ตามสื่อที่มีให้ดูเคลื่อนกันในทุกวันตาม โทรทัศน์ นิตยสาร

อินเตอร์เน็ต ฯลฯ สำหรับวัยรุ่นในปัจจุบันวัฒนธรรมเก่า ๆ ก็ปฏิบัติกันไม่เป็นแล้ว จึงทำให้วัฒนธรรมเก่า ๆ ค่อย ๆ สูญหายไปเรื่อย ๆ

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1.2.5.1 ระบบสาธารณูปโภค

ภายในหมู่บ้านหนองปรู มีระบบสาธารณูปโภคที่ดี มีทุกอย่าง เช่น

- ไฟฟ้า ภายในหมู่บ้านไม่ค่อยมีปัญหา
- น้ำประปา ไม่เพียงพอกับปริมาณการใช้ในหมู่บ้าน แต่น้ำสะอาด ใส และอยากให้มีใช้ตลอดทั้งปี ถ้าน้ำไม่เพียงพอ ผู้ใหญ่บ้านจะเจาะน้ำบาดาลมาใช้แทน
- โทรศัพท์ ในหมู่บ้านเพียงพอในส่วนของโทรศัพท์บ้าน สำหรับโทรศัพท์สาธารณะนั้นควรมีเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย
- ถนนหนทาง เพียงพอ ส่วนใหญ่จะเป็นถนนคอนกรีต ทั้งหมู่บ้าน จะมีส่วนน้อยเท่านั้นในหมู่บ้านที่ยังไม่ได้ทำถนนคอนกรีต สภาพถนนจึงยังคงเป็นถนนลูกรัง

1.2.5.2 โรงเรียนและการศึกษา

หมู่บ้านหนองปรู มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองปรู เป็นระดับประถมศึกษา ตั้งแต่อนุบาล ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กในหมู่บ้านหนองปรู ส่วนใหญ่ก็เรียนที่โรงเรียนบ้านหนองปรู พอจะเรียนสูงกว่านั้นก็เข้าไปเรียนในตัวเมืองนครราชสีมาและส่วนใหญ่ชาวบ้านปัจจุบันจะส่งเสียลูกหลานให้เรียนจบจนถึงชั้นปริญญาตรีเป็นจำนวนตัวเลขที่สูงถือว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่น่ายินดีมากในจุดนี้

1.2.5.3 สุขภาพอนามัย

ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองปรู ถ้าเกิดเจ็บป่วยก็จะไปรักษาที่อนามัยหนองปรู ซึ่งอนามัยหนองปรู มีเขตรับผิดชอบของตำบลหนองจะบกทั้งหมด จึงสะดวกสำหรับคนในหมู่บ้านหนองปรูสำหรับการเดินทาง เพราะอยู่ในหมู่บ้าน ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค จึงทำให้ทุนค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลไปอีกด้านหนึ่ง

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ตำบลหนองจะบก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้)

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และจัดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านทั้งหมดคิดเป็น 100% รู้สึกพอใจในนโยบายของรัฐบาลและมีความเข้าใจพอสมควรในนโยบายของรัฐบาลที่ต้องให้

ชาวบ้านพึ่งพาตนเอง แก้ไขปัญหาพร้อมกัน พัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพ พัฒนาและบริหารจัดการเงินกองทุน โดยใช้เงินกองทุน 1 ล้านบาทเป็นตัวช่วยในการพัฒนาระดับหมู่บ้าน

2. การเตรียมความพร้อมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนและชาวบ้าน

ในการเตรียมความพร้อม พัฒนาชุมชนมีการประสานงานให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน โดยการชี้แจงให้ทราบทั่วกันในวันประชาคมจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน จากนั้นผู้ใหญ่บ้านประสานกองทุน คณะกรรมการกองทุนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ได้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้ชาวบ้านหนองปรู ได้เข้าใจอย่างชัดเจนอีกครั้ง

3. เงิน 1 ล้านบาท

ปัจจุบันสมาชิกกองทุน ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากเงินกองทุนที่กู้ยืม ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาด้านอาชีพ โดยการเพิ่มทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว สร้างโอกาสให้กับผู้กู้ที่เริ่มจะประกอบอาชีพใหม่ อีกทั้งยังส่งผลถึงยอดเงินกองทุนให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากยอดของดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ซึ่งยอดเงิน 1 ล้านบาท มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี จากการหมุนเวียนเงินกู้ภายในหมู่บ้าน

4. คณะกรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปรู มีทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วยชาย 8 คน หญิง 7 คน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการมีความยุติธรรม แต่การปฏิบัติหน้าที่ยังคงพร่องอยู่บ้าง สาเหตุเนื่องมาจากประสบการณ์ที่น้อย และขาดความรู้ความเข้าใจในด้านบัญชีต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ได้มีการดำเนินการตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

การแนะนำวิธีทำธุรกิจของหมู่บ้านหนองปรู ได้มีหน่วยงานราชการสนับสนุนให้พัฒนากรมาเป็นผู้แนะนำวิธีการทำธุรกิจในหมู่บ้าน เช่น ธุรกิจน้ำพริก ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

3. การรับชำระหนี้

การรับชำระหนี้กองทุนหมู่บ้านหนองปรู ได้มีการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวดที่ 7 ข้อ 35 และ ข้อ 36 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. การทำบัญชี

การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองปรู คณะกรรมการได้จัดทำบัญชีเองทุกเล่ม ส่วนการจัดทำบัญชีของสมาชิกผู้กู้แต่ละราย ผลปรากฏว่าสมาชิกผู้กู้ไม่สามารถจัดทำบัญชีเพื่อประเมินผลการประกอบธุรกิจของตนเองได้ทั้งหมดทุกราย จะมีเป็นบางรายเท่านั้นที่จัดทำไว้

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง

เงินกองทุน 1 ล้านบาท ส่งผลโดยตรงต่อผู้ที่ต้องการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้านหนองปรือที่เป็นสมาชิก เนื่องจากต้องการนำเงินกู้ที่ได้ไปพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้น หรือสร้างอาชีพใหม่ ๆ ตลอดจนการขยายกิจการที่มีอยู่ให้ใหญ่ขึ้น

2. ผลกระทบโดยตรง

เงินกองทุน 1 ล้านบาท ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ที่กู้เงินจำนวน 91 ราย ซึ่งทำให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ มากมาย สมาชิกผู้กู้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นและมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน

3. ผลกระทบทางอ้อม

โครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นโครงการที่ทำให้หมู่บ้านต้องบริหารงานกันเอง ดังนั้นเพื่อความรับผิดชอบต่อเงิน 1 ล้านบาท สมาชิกในหมู่บ้านจึงมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนให้คงอยู่ตลอดไป เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านให้ดีขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B (เป็นหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย)

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. หมู่บ้านหนองปรือมีสมาชิกผู้กู้ 91 คน ซึ่งผู้กู้มีความรู้ความสามารถในกิจการที่ตนทำอยู่แล้วคิดเป็นร้อยละ 100 และมีที่ทำกินเป็นของตนเอง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 78.02

2. อาชีพหลักของผู้กู้

- เกษตรกรรม	จำนวน 39 ราย	คิดเป็นร้อยละ 42.86
- ค้าขาย	จำนวน 31 ราย	คิดเป็นร้อยละ 34.07
- รับราชการ	จำนวน 5 ราย	คิดเป็นร้อยละ 05.49
- รับจ้าง	จำนวน 16 ราย	คิดเป็นร้อยละ 17.58

3. รายได้ครอบครัว / เดือน ของผู้กู้มีรายได้อยู่ประมาณ

1. 3,001 - 6,000	จำนวน 59 ราย	คิดเป็นร้อยละ 64.84
2. 6,001 - 9,000	จำนวน 15 ราย	คิดเป็นร้อยละ 16.48
3. 9,001 - 12,000	จำนวน 9 ราย	คิดเป็นร้อยละ 9.89
4. 12,000 - 15,000	จำนวน 6 ราย	คิดเป็นร้อยละ 6.59
5. 15,000 ขึ้นไป	จำนวน 2 ราย	คิดเป็นร้อยละ 2.20

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- สมาชิกผู้กู้ นำเงินที่กู้ได้มารวมกับทุนเดิมที่มีอยู่แล้วนำไปลงทุนทำกิจกรรมตามที่ขอกู้ โดยส่วนใหญ่ ไม่นิยมกู้เงินนอกระบบมาลงทุนเพิ่ม เพราะมีข้อจำกัดมากมายเช่น ดอกเบี้ยสูง หลักทรัพย์ค้ำประกัน เป็นบ้านและที่ดิน ซึ่งมีความเสี่ยงสูง

- การประกอบกิจการผู้กู้เกือบทั้งหมดมีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเองอยู่แล้ว แต่ขาดวัตถุดิบ เช่น เมล็ดพันธุ์ ยาปราบศัตรูพืช ซึ่งวัตถุดิบเหล่านี้ต้องซื้อจากตลาดภายนอกหมู่บ้าน
- การประกอบกิจการของผู้กู้ได้กู้เงินไปลงทุนเพิ่มจากอาชีพเดิม ซึ่งจะมีประสิทธิภาพเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ด้านแรงงานจะใช้แรงงานในครอบครัวและจ้างแรงงานเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดการจ้างงานงานในท้องถิ่นหมุนเวียนกันไปตลอดปี ส่วนผู้ไปเพื่อสร้างอาชีพใหม่ก็จะทำให้สมาชิกผู้กู้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และเกิดเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- สมาชิกผู้กู้ได้มีการประกอบกิจกรรมอย่างถูกวิธี เพราะมีความชำนาญในกิจกรรมที่ตนเองดำเนินอยู่เป็นอย่างดี
- ตลาดของผู้กู้จะเป็นตลาดค้าส่ง ซึ่งจะนำผลผลิตที่ได้ไปขายที่ตลาดค้าส่งในตัวเมืองจังหวัดนครราชสีมา
- การสรรหาวัตถุดิบ เพื่อประกอบกิจการของผู้กู้ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืช ยาปราบศัตรูพืช ยาดูแลรักษาโรค ฯลฯ ผู้กู้สั่งซื้อจากตลาดภายนอกหมู่บ้านทั้งหมด 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.26
- ผู้กู้ไม่ได้จัดทำบัญชีอย่างเป็นทางการ แต่จะใช้วิธีการบันทึกตัวเลขอย่างคร่าวๆ เพื่อเปรียบเทียบรายได้ออกกับค่าใช้จ่ายในการลงทุน ว่าการประกอบกิจกรรมมีรายได้หรือผลกำไรหรือขาดทุน จะมีเฉพาะบางรายเท่านั้นที่จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายที่เป็นทางการไว้ดู ซึ่งจะให้ลูกหลานที่เรียนด้านบัญชีมาทำให้

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง
 - ผู้กู้มีรายได้จากผลผลิตเพิ่มขึ้น เพราะมีเงินลงทุนเพิ่มมากขึ้น
2. ผลกระทบโดยตรง
 - ผู้กู้ได้มีการพัฒนาเทคนิคและวิธีการทำงานได้ดีขึ้น เพราะมีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าต้องทำให้ดีที่สุดในผลตอบแทนที่สูงและจะได้มีเงินชำระหนี้เงินกองทุน
3. ผลกระทบทางอ้อม
 - 3.1 การประกอบกิจการของผู้กู้ทำให้มีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มค้าขาย กลุ่มเกษตรกร กลุ่มรับจ้าง เป็นต้น
 - 3.2 ผู้กู้มีรายได้ในเลี้ยงชีพและครอบครัว
 - 3.3 แรงงานที่อพยพไปทำงานในต่างถิ่นฐาน ได้กลับคืนสู่ท้องถิ่นเดิม ผู้เช่าผู้แก่มีคนดูแล ทำให้ครอบครัวในหมู่บ้านอบอุ่นขึ้นอีกครั้ง

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจ

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้ อาชีพเกษตรกรรวม ได้แก่ ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และอาชีพค้าขาย สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเกษตรกรรวมประเภททำไร่ (ไร่มันสำปะหลัง)

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สภาพดินที่เหมาะสม พันธุ์มันสำปะหลังที่ดี การดูแลรักษา ตลอดจนการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม เป็นต้น

กระบวนการที่ดี ได้แก่

1. การเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูก
2. เตรียมความพร้อมของพันธุ์ดินมันสำปะหลังในการปลูก
3. ใส่ปุ๋ยดูแลรักษาโรคและแมลงเป็นอย่างดี จนกว่าจะได้ผลผลิตพร้อมจับ
4. หาดตลาดในการส่งผลผลิต เช่น ตลาดมัน โรงงานแป้ง เพื่อจำหน่ายผลผลิต
5. เปรียบเทียบรายจ่ายกับรายรับที่ได้ว่า ผลของการประกอบกิจการประสบ

จับวันที่รายจ่าย

ผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อไปปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มันสำปะหลังได้ขนาด น้ำหนักดี ปริมาณที่ได้ต้องคุ้มกับรายจ่ายที่ลงทุนไปและก่อให้เกิดกำไร

3.2 อาชีพเกษตรกรรวมประเภททำสวน (มะม่วง)

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สภาพดินดี ต้นพันธุ์ที่สมบูรณ์ แหล่งน้ำเพียงพอ ยาปราบศัตรูพืชในปริมาณที่เหมาะสม เป็นต้น

กระบวนการที่ดี ได้แก่

1. การเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูก
2. การเตรียมอุปกรณ์ เช่น เครื่องสูบน้ำ ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ย และจับวันที่รายจ่าย
3. เตรียมความพร้อมของต้นมะม่วง โดยการใส่ปุ๋ยและรดน้ำอาทิตย์ละครั้ง
4. ดูแลโรคที่จะเกิดขึ้น และแมลงศัตรูพืชเป็นอย่างดี รวมไปถึงการบำรุงดูแลรักษา จนกว่ามะม่วงจะได้ผลผลิต

5. เตรียมตลาด เช่น พ่อค้าคนกลาง ตลาดค้าส่งในเมือง ห้างสรรพสินค้า ต่าง ๆ เช่น Lotus The Mall คลังพลาซ่า บิ๊กซี แม็คโคร ฯลฯ

6. เปรียบเทียบรายรับกับรายจ่ายที่ได้รับ ว่าผลของการประกอบการประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินกิจการครั้งต่อไป

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มะม่วงมีผิวสวย น้ำหนักดี ผลโต รสชาติ ปริมาณที่ได้ต้องคุ้มกับรายจ่ายที่ลงทุนไปและก่อให้เกิดกำไร

3.3 อาชีพเกษตรกรประเภทเลี้ยงสัตว์

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ โรงเรือนที่แข็งแรง ระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ที่สะดวก อาหาร ยารักษาโรค พันธุ์สัตว์ที่สมบูรณ์ เป็นต้น

กระบวนการที่ดี ได้แก่

1. เตรียมโรงเรือน และระบบสาธารณสุขปศุสัตว์
2. จัดซื้อพันธุ์สัตว์ อาหาร ยารักษาโรค และจัดบันทึกรายจ่าย
3. ดูแลอย่างถูกหลักวิธี
4. เตรียมตลาดรองรับ เช่น ตลาดค้าส่ง โรงฆ่าสัตว์
5. สรุปผลของกิจกรรมโดยการเปรียบเทียบรายได้กับรายจ่าย เพื่อนำไป

ปรับปรุงการดำเนินงานกิจการในครั้งต่อไป

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ สัตว์ทั้งหลายต้องสมบูรณ์ แข็งแรงไม่เป็นโรคติดต่อ ปริมาณที่จำหน่ายเป็นรุ่น ๆ เพื่อจะได้มีรายได้หมุนเวียนตลอดปี

3.4 อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ทำเลที่ดี ลูกค้า ความต้องการสินค้าบริโภคอุปโภค สินค้าที่มีคุณภาพ การบริการที่ดี เงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น

กระบวนการที่ดี ได้แก่

1. เลือกทำเลที่ตั้งในแหล่งชุมชน ผู้คนพลุกพล่าน
2. การบันทึกบัญชีในการสั่งซื้อสินค้า และการทำสต็อกสินค้า
3. การจัดจำหน่ายและการบริการที่ดี
4. การคำนวณผลกำไรขาดทุน

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ความพึงพอใจในด้านสินค้าและบริการที่ลูกค้าได้จากการซื้อสินค้ารวมทั้งการบริการที่ดีจากผู้ประกอบกิจการ ปริมาณสินค้าที่ขายได้ต้องคุ้มกับรายจ่าย , ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการลงทุนไปและก่อให้เกิดกำไร

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

- การมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ โดยตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้ เช่น ปัจจัย 4
- ความสามัคคีในการประกอบอาชีพ เช่น การช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มอาชีพ

- การรวมกลุ่มออมทรัพย์ การประชุมประจำเดือนและการรายงานความก้าวหน้าของกองทุนหมู่บ้าน ทำให้สมาชิกตรวจสอบความถูกต้องและความโปร่งใสได้

- ได้ผู้นำกลุ่มที่มีความซื่อสัตย์ อันเกิดจากความไว้วางใจในการรวมกลุ่ม

4.2 บัณฑิตมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ

4.3 รัฐบาลได้ข้อมูลที่เป็นจริง เปรียบเสมือนทุนทางข้อมูลสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาว

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู

- ประชาชนในหมู่บ้านหนองปรูมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

- ความพร้อมของการบริหารจัดการกองทุน ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างเงินกองทุน 1 ด้านบาทและเงินฝากออมทรัพย์เพื่อการผลิต

- สมาชิกมีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

5.2 สถานภาพ สถานการณ์ และสถานะเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู

- ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นจากเงินกองทุนหมู่บ้านที่ให้กู้ยืมมาประกอบอาชีพ

- หมู่บ้านหนองปรูมีเศรษฐกิจหมู่บ้านคล่องตัวมากขึ้น เนื่องจากการจับจ่ายของสมาชิกในหมู่บ้าน ส่งผลให้หมู่บ้านหนองปรูมีเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเยอะขึ้นเป็นลำดับ

5.3 จุดเด่น จุดด้อย และความเข้มแข็งของชุมชน

5.3.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

- การมีการรวมกลุ่มอาชีพเดียวกันและองค์กร

- เศรษฐกิจระดับฐานรากดีขึ้น มีการพึ่งตนเองมากขึ้น

- ความสามัคคีในชุมชน

- กระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

5.3.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่สนะของสมาชิกหมู่บ้านหนองปรู

- ชุมชนจะเข้มแข็งได้จะต้องมีการประชุมเป็นประจำ เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

- การมีครอบครัวอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ากัน

- การมีความสามัคคี ผู้นำมีคุณธรรมและเสียสละ

- สมาชิกแต่ละคนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตน ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. สรุปอภิปราย

1.1 สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปรู หมู่ 4 ตำบลหนองจะบก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อศึกษาถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน เช่น การดำเนินงาน ปัญหา แนวทางการแก้ไข ศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย และสถานภาพ สถานการณ์ สภาวะเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านว่าสามารถอุ้มชูตนเองและครอบครัวได้หรือไม่ตลอดจนข้อเสนอแนะ เพื่อรายงานผลการประเมินโครงการของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู หมู่.4 ตำบลหนองจะบก ในภาพรวมให้ทราบทั่วกัน

2. วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการวิเคราะห์และศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. วางแผนและออกแบบในการประเมินโครงการ
3. สร้างเครื่องมือและพัฒนาตัวชี้วัดในการเก็บข้อมูล และการใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูล จากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เช่น แบบสอบถาม จากบางส่วนของแบบรายงานต่าง ๆ
5. ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลและเลือกสถิติที่จะให้กับข้อมูล ในขั้นที่ 4 และนำเสนอผลการประเมินโครงการในรูปของ “สารนิพนธ์”

3. ผลการดำเนินการ

3.1 ผลการประเมินระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

3.1.1 กองทุนหมู่บ้านหนองปรู มีระเบียบกองทุนซึ่งใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานและปฏิบัติงานในกรณีต่อไปนี้

- 3.1.1.1 การจัดตั้งกองทุนและการคัดเลือกคณะกรรมการ
- 3.1.1.2 การสมัครสมาชิก
- 3.1.1.3 การคัดเลือกผู้กู้และขอดเงินให้กู้
- 3.1.1.4 การคิดอัตราดอกเบี้ยและการชำระหนี้

3.1.2 การแนะนำส่งเสริมผู้รู้ สมาชิกภายในหมู่บ้าน ได้รับการแนะนำการประกอบอาชีพตามวิธีแผนใหม่ของพัฒนากรตำบลหนองจะบก และดำเนินงานตามแบบแผนทฤษฎีที่ว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ผลการประเมินระบบการดำเนินกิจการของผู้รู้แต่ละราย

3.2.1 สมาชิกผู้รู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามโครงการที่ขอผู้

3.2.2 สมาชิกได้มีการพัฒนาเทคนิคการทำงาน โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2.3 สมาชิกสามารถจัดหาวัตถุดิบที่ดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมีทุนที่เพียงพอ

3.3 ผลการประเมิน เทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้รู้แต่ละราย

3.3.1 สมาชิกได้มีการศึกษาหาความรู้ในการประกอบธุรกิจระหว่างผู้รู้ด้วยกัน อันเป็นผลมาจากการจัดประชุมเสวนากลุ่ม เป็นประจำ

3.3.2 สมาชิกมีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต ส่งผลให้มีอำนาจต่อรองเพิ่มมากขึ้น

3.3.3 สมาชิกมีการพัฒนาและปรับนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการประกอบการ เพิ่มมากขึ้น

1.2 อภิปรายผล

1.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองปรู ทั้ง 4 ข้อ ได้แก่

1.2.1.1 ช่วยแก้ปัญหา บรรเทาความเดือดร้อนในการขาดเงินทุนหมุนเวียน กองทุน 1 ล้านบาท สามารถช่วยแก้ไขหาในหมู่บ้านหนองปรูได้มากมาย ทั้งคนที่มีอาชีพอยู่แล้วแต่ต้องการขยายให้ใหญ่ขึ้นเพื่อลดต้นทุนในการผลิต หรือคนที่ไม่มีความรู้ก็ได้สร้างอาชีพใหม่ ๆ ขึ้น จนสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ส่งผลให้อุ้มชูตนเองได้อย่างยั่งยืน

1.2.1.2 สร้างเสริมวินัยในการออม กองทุนหมู่บ้านหนองปรูนั้นจะกู้เงินได้จะต้องมีการสมัครเข้าเป็นสมาชิกและสมาชิกจะต้องมีหุ้นอยู่ในกองทุนตามอัตราจำนวนที่กู้เงินไป เพื่อเป็นกองทุนออมทรัพย์ในหมู่บ้าน เพื่อเก็บไว้ในการกู้ฉุกเฉินของหมู่บ้านหนองปรู

1.2.1.3 ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก กองทุนหมู่บ้านหนองปรูมีการดำเนินการปล่อยเงินกู้มาแล้ว 4 ครั้ง และสามารถรับชำระเงินกู้ได้ทั้งหมดทุกงวด จากประสบการณ์ในด้านการบริหารงานของคณะกรรมการ 1 ปี คาดว่าจะมีแนวโน้มที่สมาชิกผู้กู้จะสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ทั้งหมด ส่งผลให้เงินกองทุนเพิ่มทวีคูณไปเรื่อย ๆ

1.2.1.4 เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน การจัดสรรกำไรประจำปี เมื่อสิ้นงวดบัญชี กองทุนหมู่บ้านหนองปรูได้จัดสรรกำไรจากดอกผล 10% ให้กับสวัสดิการของหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน เช่น คนชรา คนพิการ เด็กกำพร้า ฯลฯ

1.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1.2.2.1 ปัจจัยด้านบวก

- ความสามัคคีของสมาชิกในหมู่บ้านและความตั้งใจจริงในการประกอบกิจการเพื่อจะได้ผลสำเร็จและได้รับผลตอบแทนสูง
- สมาชิกได้มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีการลดต้นทุนการผลิต
- ความต้องการในสินค้าและบริการที่จะนำมาตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นปัจจัยกระตุ้นที่ดีที่ทำให้สมาชิกปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

1.2.2.1 ปัจจัยด้านลบ

- การเป็นหนี้ธนาคารและนายทุนนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูง
- ทรัพยากรธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย เช่น ดินฟ้าอากาศ ฯลฯ
- สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ฝนฟ้าไม่ตกตามฤดูกาล

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะของการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

- 2.1.1 ควรมีการยืดระยะเวลาการชำระคืนหนี้เงินกู้ โดยพิจารณาตามลักษณะอาชีพและวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน
- 2.1.2 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ทำโครงการขนาดใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่สูงมั่นคง โดยการอนุมัติวงเงินกู้เกินกว่า 50,000 บาท สำหรับผู้ที่มีอำนาจในการชำระเงินที่แน่นอนและได้รับความเชื่อถือเรื่องฐานะการเงิน เพื่อป้องกันการเสี่ยงต่อหนี้สูญ
- 2.1.3 ควรมีการจดทะเบียนกองทุนเป็นนิติบุคคล เพื่อรองรับปัญหาภายนอกในการฟ้องร้องการชำระหนี้ตามกฎหมาย

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 2.2.1 ความโปร่งใสในการบริหารงาน โดยการทำเอกสารหลักฐานแสดงยอดตัวเลขที่ประชุม และจะใช้จ่ายในเรื่องใดที่เกี่ยวกับกองทุนก็ควรมีผู้รับรู้อีกหลาย ๆ คน
- 2.2.2 ควรมีการทำผังงานหรือสายงาน เพื่อแบ่งอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการก้าวล่วงงานของแต่ละฝ่ายเพื่อการบริหารที่เป็นเอกภาพ

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของผู้กู้

- 2.3.1 ผู้กู้ควรมีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของ โครงการ เพื่อทราบตัวเลขที่แท้จริงในการประกอบกิจการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อกองทุนในการติดตามตรวจสอบ และตัวของู้เองในการปรับปรุง แก้ไข ปัญหา การประกอบกิจการของผู้กู้

2.3.2 การทำกิจกรรมของผู้กู้ควรทำในลักษณะหมุนเวียน เช่น การเลี้ยงสัตว์ จะทำการซื้อพันธุ์สัตว์จำนวน 3 รุ่น คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนตลอดปี ไม่ขาดตอนจากการขายพันธุ์สัตว์ตามขนาดรุ่น

2.3.3 ผู้กู้ควรมีการศึกษาเศรษฐกิจไว้บ้าง เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการนำเงินกู้มาประกอบอาชีพ หรือลงทุนประกอบการ

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

2.4.1 ต้องมีข้อมูลที่เป็นจริง ทันสมัย ทันเหตุการณ์ เป็นปัจจุบัน สามารถศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ได้จริง ไม่คลาดเคลื่อนและพิสูจน์ได้

2.4.2 นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับรู้ และปฏิบัติได้จริงมาแนะนำกับผู้ที่ยังไม่มีความรู้ความชำนาญและไม่มีประสบการณ์

2.4.3 เสนอแนะและหาแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทัน่วงที จากผู้มีความรู้ความสามารถ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานมาตรฐานการศึกษา (2545) ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2542. ชุมชนนิยม : ฝ่าวิกฤตชุมชนล่มสลาย. กรุงเทพฯ : ชักเชสมีเดีย,
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ. บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- นิตยา ชูโต, 2527. การประเมินโครงการ : กรุงเทพมหานคร : ธรรมสารการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544. คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- ศูนย์ปฏิบัติการ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2545. สารประชาสัมพันธ์. ฉบับที่ 1 (กุมภาพันธ์ 2545), 9.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2528. (บรรณาธิการ). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2523. การประเมินโครงการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ ทศการุณ. 2545. “กองทุนให้อะไรชาวบ้าน” .มติชน. 31 มกราคม 2545, หน้า 12